

Fullmäktige 19.01.2026 § 12

§ 12

Motion om att inte skaffa produkter, tjänster eller råvaror från Israels olagliga bosättningar

Beredning och upplysningar:
Ahola Minna-Leena
Molin Elisa
fornamn.efternamn@esbo.fi
Telefon 09 816 21

Förslag

Föredragande
Stadsstyrelsen

Fullmäktige antecknar redogörelsen som svar på en motion av ledamöterna Elina Rodriguez m.fl. om att Esbo stad inte skaffar produkter, tjänster eller råvaror från Israels olagliga bosättningar och konstaterar att motionen är slutbehandlad.

Behandling

Beslut

Fullmäktige:
Stadsstyrelsens förslag godkändes enhälligt.

Redogörelse

Motionen

Elina Rodriguez och 21 andra ledamöter lämnade 18.8.2025 en motion där de föreslår att Esbo stad inte ska skaffa produkter, tjänster eller råvaror från Israels olagliga bosättningar och inte heller gör anskaffningar från företag som deltar i bosättningarnas verksamhet eller i andra kränkningar av de mänskliga rättigheterna.

I motionen konstateras det att det i Finland årligen görs offentliga upphandlingar till ett värde av tiotals miljarder euro, av vilka en stor del görs av kommuner och välfärdsområden. Enligt Berättelsen om Esbo är Esbo en ansvarig föregångare som handlar rättvist, jämlikt, jämställt och humant.

I motionen konstateras att Israel en längre tid olagligt har ockuperat palestinska områden och byggt bosättningar på dem. Företag som är verksamma i bosättningarna deltar i upprätthållandet av dem och gör det möjligt att utvidga dem. Dessutom godkände FN:s generalförsamling hösten 2024 en resolution där de efterlyser ett förbud mot import från Israels olagliga bosättningar och ett stopp för företagsverksamhet som stöder den olagliga ockupationen. Finland röstade för resolutionen.

Enligt motionen kan Esbo stad inte stöda kränkningar av de mänskliga rättigheterna och måste som partner välja företag som respekterar FN:s principer om de mänskliga rättigheterna och som kan verifiera att deras produktionskedjor är ansvarsfulla.

I motionen hänvisas det också till en webbplats för Finlands Palestina-nätverk Sumud, där det har samlats information om riktade bojkotter mot företag och produkter inom den internationella BDS-rörelsen. Enligt motionen är BDS en internationell rörelse som leds av palestinier och grundades år 2005. Rörelsen har vidare som mål att genom fredliga medel bryta det ekonomiska, politiska och kulturella stödet till de kränkningar av de mänskliga rättigheterna som Israel utför. BDS kommer från engelskans Boycott, Divestment och Sanctions.

Svar på motionen

Detta svar på motionen har i första hand utarbetats ur upphandlingsrättslig synvinkel.

Esbo stad följer i sina upphandlingar bland annat upphandlingslagstiftningen, sanktionslagstiftningen samt Esbo stads etiska principer och gemensamma spelregler (så kallad Code of Conduct).

Upphandlingslagstiftning

Upphandlingslagen och GPA-avtalet

Enligt 19 § i upphandlingslagen ska Esbo stad vid upphandling som omfattas av tillämpningsområdet följa WTO:s avtal om offentlig upphandling (FördrS 5/1995, det så kallade GPA-avtalet) och tillämpa samma villkor på anbudsgivare och anbud från andra avtalsslutandestater som på anbudsgivare och anbud från Finland och andra medlemsstater i EU.

Israel hör till de stater som är parter i GPA-avtalet och avtalets tillämpningsområde omfattar alla varuupphandlingar som överstiger EU-tröskelvärdet samt bland annat inom upphandlingen av tjänster också IKT-tjänster. Detta innebär att Esbo stad bör behandla alla anbudsgivare och anbud från Israel på samma sätt som anbudsgivare och anbud från Finland eller andra EU-länder. Esbo stad kan således inte i sina upphandlingar ställa avvikande villkor för anbudsgivare eller anbud från Israel.

Uteslutningsgrunderna enligt upphandlingslagen möjliggör för närvarande inte att anbudsgivare eller anbud utesluts, om anbudsgivaren eller anbudet kommer från Israel.

Enligt 81 § 1 mom. 3 punkten i upphandlingslagen kan den upphandlande enheten dock genom sitt beslut ur anbudsförfarandet utesluta en anbudssökande eller anbudsgivare som i sin yrkesutövning har gjort sig skyldig till ett allvarligt fel som kan ifrågasätta dess tillförlitlighet och som den upphandlande enheten kan bevisa.

Ett allvarligt fel i yrkesverksamheten omfattar varje form av felaktigt förfarande som påverkar den berörda aktörens yrkesmässiga integritet. Hur de behovsprövade uteslutningsgrunderna uppfylls bedöms alltid utifrån en bedömning från fall till fall. Ett företag som är verksamt i en olaglig bosättning kan löpa större risk att göra sig skyldigt till kränkningar av de mänskliga rättigheterna och arbetstagarnas rättigheter, och därför bör man ägna uppmärksamhet åt detta vid upphandlingar och vid behov utesluta företaget på basis av prövning från fall till fall, om förutsättningarna för ett allvarligt fel uppfylls.

Esbo stads upphandlingar

De så kallade BDS-bojkotterna, som det hänvisas till i motionen, är uppdelade i produkter och företag för vilka det krävs en total konsumentbojkott, till föremål för påtryckningar samt till föremål för vilkas del offentliga aktörer utsätts för påtryckningar att upphöra med sina upphandlingskontrakt. I konsumentbojkotten ingår enstaka produkter som kommer från Israel bland olika varumärken, bland annat livsmedel. Trots att det handlar om en konsumentbojkott har Esbo stad dock i fråga om produkter och fakturauppgifter som rimligen kan utredas (exklusive bland annat reseräkningar och olika kortköp) utrett att staden för närvarande inte köper enskilda produkter från Israel som finns på konsumentbojkottlistan. Esbo stad har också utrett köp som gjorts sedan år 2023 och kontrollerat att företag som är registrerade i Israel inte har levererat varor eller tjänster till staden. Dessutom har man av stadens måltidsproducenter utrett att de enligt tillgängliga uppgifter inte under åren 2024 och 2025 har levererat bojkottlistade produkter som producerats i Israel till Esbo stad (med undantag för paprikakryddor med ursprung i Spanien).

Anbudsgivare som inte kommer från Israel

Esbo stad kan inte heller ställa villkor som avviker från upphandlingslagstiftningen för företag som inte kommer från Israel men vars produkter och tjänster enligt BDS:s förteckning över konsumentbojkotter ska bojkottas på grund av att företagen anses vara delaktiga i bosättningarnas verksamhet eller i andra kränkningar av de mänskliga rättigheterna. Om företagen kommer från ett EU-land eller har dotterbolag som är verksamma i ett EU-land, ska företagen samt deras produkter och tjänster behandlas på samma sätt som andra leverantörer från EU-länder. Detta gäller även de företag som BDS utpekat för påtryckningar och de företag med vilka de offentliga aktörerna utsätts för påtryckningar för att upphöra med upphandlingen.

Sanktionslagstiftning

Utöver den ovan behandlade upphandlingslagstiftningen följer Esbo stad i sin verksamhet den gällande sanktionslagstiftningen. Den sanktionslagstiftning som tillämpas i Finland baserar sig på bindande beslut av FN:s säkerhetsråd samt på EU:s sanktionssystem. Bestämmelser om genomförandet av dem finns i lagen om uppfyllande av vissa förpliktelser som grundar sig på Finlands medlemskap i Förenta Nationerna och Europeiska unionen (den så kallade sanktionslagen). Dessutom följer Esbo stad lagen om frysning av tillgångar i syfte att bekämpa terrorism.

I motionen hänvisas till en resolution av FN:s generalförsamling 18.9.2024. Bakgrunden till resolutionen är FN:s generalförsamlings begäran hösten 2022 och FN:s internationella domstols rådgivande utlåtande från juli 2024 om den israeliska ockupationens laglighet. I sitt yttrande konstaterade FN:s internationella domstol bland annat att Israels närvaro i det ockuperade palestinska territoriet är olaglig och att FN, i synnerhet generalförsamlingen och säkerhetsrådet, bör överväga åtgärder för att få stopp på Israels olagliga närvaro så snart som möjligt. FN:s generalförsamling har inom ramen för sin behörighet antagit en resolution om genomförandet av yttrandet från FN:s internationella domstol. I den uppmanar man bland annat till ett stopp på Israels olagliga ockupation och uppmanar också FN:s medlemsstater att undvika avtalsförhållanden och handelsförbindelser med Israel, att vidta åtgärder för att stoppa importen av varor från Israel och att införa sanktioner mot fysiska och juridiska personer som bidrar till upprätthållandet av Israels olagliga ockupation.

FN:s generalförsamlings resolutioner är rekommendationer till medlemsländerna. FN:s säkerhetsråd är det enda FN-råd som enligt kapitel VII i FN-stadgan är behörigt att utfärda rättsligt bindande resolutioner för medlemsstaterna. FN:s säkerhetsråd har ännu inte antagit någon resolution om ockupationen av Israel eller infört sanktioner mot Israel. Inte heller EU har infört sanktioner mot Israel i sitt sanktionssystem. Det innebär att Esbo stad inte heller med stöd av sanktionslagstiftningen för närvarande kan utesluta anbud eller anbudsgivare från Israel från anbudsförfaranden. Detta gäller också företag som av andra skäl ingår i BDS:s bojkottlistor. Sanktionslagstiftningen berör också gällande upphandlingskontrakt. Införandet av sanktioner följs aktivt.

Etiska principer

Esbo stad följer i sin verksamhet utöver den ovan beskrivna lagstiftningen också stadens etiska principer och praxis (så kallad Code of Conduct). De etiska principerna har sedan sommaren 2025 fogats till botten för upphandlingsavtal för att användas i synnerhet vid upphandlingar som hänför sig till riskbranscher för grå ekonomi.

Sammandrag

Den gällande upphandlingslagstiftningen innebär att Esbo stad bör behandla anbudsgivare och anbud från Israel på samma sätt som anbudsgivare och anbud från Finland eller EU-länder. Esbo stad kan således inte i sina upphandlingar ställa avvikande villkor för anbudsgivare eller anbud från Israel.

Esbo stad kan inte heller ställa villkor som avviker från upphandlingslagstiftningen för företag som inte kommer från Israel men vars produkter och tjänster enligt BDS:s förteckning över konsumentbojkotter bör bojkottas.

Det har inte ställts några sanktioner enligt sanktionslagstiftningen mot Israel. Det innebär att Esbo stad inte med stöd av sanktionslagstiftningen för närvarande kan utesluta anbud eller anbudsgivare från Israel från anbudsförfaranden.

Beslutshistoria

Stadsstyrelsen 15.12.2025 § 377

Förslag

Föredragande
Stadsdirektör Kai Mykkänen

Stadsstyrelsen föreslår att fullmäktige antecknar redogörelsen som svar på en motion av ledamöterna Elina Rodriguez m.fl. om att Esbo stad inte skaffar produkter, tjänster eller råvaror från Israels olagliga bosättningar och konstaterar att motionen är slutbehandlad.

Behandling

Föredragandens ändringar vid sammanträdet har beaktats i protokollet.

Beslut

Stadsstyrelsen:
Föredragandens förslag godkändes enhälligt.

Beslutshistoria

Bilaga

- 1 Valtuustoaloite Espoo ei hanki tuotteita, palveluita tai raaka-aineita, jotka ovat lähtöisin Israelin laittomista siirtokunnista

Tilläggsmaterial

- Valtuustoaloite Espoo ei hanki tuotteita, palveluita tai raaka-aineita, jotka ovat lähtöisin Israelin laittomista siirtokunnista

För kännedom